

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:
19/3400

Vår referanse:
201902822-7 008

Sted, Dato
Oslo, 18.09.2019

SVAR FRA POLITIDIREKTORATET - HØRINGSBREV - ENDRINGER I UTLENDINGSFORSKRIFTEN - AUTOMATISERTE AVGJØRELSER I UTLENDINGSDIREKTORATET

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 03.07.2019 med forslag til endringer i forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) og avtale om utsatt frist. Vi beklager sen oversendelse.

Politidirektoratet har forelagt høringen for Politiets utlendingsenhet (PU) og samtlige politidistrikter. Vi har mottatt innspill fra Oslo, Agder, Vest og Øst politidistrikter. Innspillene er vedlagt.

Politidirektoratet støtter forslaget om å åpne for bruk av automatiserte avgjørelser og utvidet adgang til innhenting av opplysninger fra arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV), lånekassen, samt opplysninger fra skattemyndighetene om inntekt og formue til utlending som er innkvartert i asylmottak, opplysninger fra barnevernmyndighetene om hjelpetiltak, akuttiltak, omsorgsovertakelse mv. Vi støtter også forslaget om at utlendingsmyndighetene skal kunne viderebehandle personopplysninger for nye formål når det er nødvendig av kontrollhensyn og sakene har en forbindelse. Politidirektoratet vil imidlertid påpeke at politiets oppgaver i utlendingssaker, herunder politiets saksforberedelse av utlendingssaker samt egen/delegert vedtakskompetanse, i liten grad er omtalt i høringsnotatet og at helheten i sakskjeden ikke fremgår i tilstrekkelig grad i beskrivelsen. I det følgende vil vi påpeke enkelte sider ved forslaget knyttet til dette.

Bruk av automatiserte avgjørelser

Departementet foreslår i ny § 17-7c at det gis en generell hjemmel for bruk av automatiserte avgjørelser ved behandling av personopplysninger i Utlendingsdirektoratet (UDI), noe som vil innebære at saksbehandling og beslutning i enkelte saksporteføljer vil kunne skje helautomatisk uten manuell håndtering. Adgangen til å fatte automatiserte avgjørelser er etter forslaget ordlyd begrenset til UDI. I og med at politiet ikke er nevnt i høringsnotatet, fremstår det som uklart for oss hvilke forutsetninger som ligger bak, og om det også er meningen å avgrense mot politiet i tillegg til Utlendingsnemnda (UNE).

Politidirektoratet

Politidirektoratet viser til at politiet har behov for å omfattes av adgangen til å fatte automatiserte avgjørelser i og med at politiet har delegert vedtaksmyndighet i en rekke saker som ikke inneholder skjønnsmessige vurderinger og som dermed egner seg godt til automatisert behandling. Formelt sett har politiet denne adgangen, i og med at UDI i etter utlendingsloven § 65 annet ledd, jf. utlendingsforskriften (utlf.) kapittel 13, har delegert vedtakskompetanse til politiet. Hvilke sakstyper dette gjelder fremgår av utlf. § 13-1, § 13-2, § 13-3, § 13-5 og § 13-6. Vi mener likevel at dette ikke fremstår som tilstrekkelig klart ut fra ordlyden i forslag til ny § 17-7c, og mener derfor at politiet bør omfattes i denne dersom dette er forutsetningen til departementet. Både Vest, Øst og Oslo politidistrikters hørings svar understreker dette behovet, og det vises til disse.

Departementets forslag til ny § 17-7c innebærer at UDI kan fatte vedtak basert på automatiserte avgjørelser dersom det er "forsvarlig" og avgjørelsen ikke inneholder "skjønnsmessige vurderinger". Agder politidistrikt savner en grundigere drøftelse av hva som ligger i disse begrepene og er bekymret for at ufullstendig utredning på dette området vil øke risikoen for at det fattes beslutninger på uriktig eller ufullstendig grunnlag. Etter distriktets syn er det viktig at det vurderes grundig hvilke konkrete sakstyper som egner seg for automatisering, og hvilke som stiller krav om skjønnsmessige vurderinger og grundighet. Det vises for øvrig til distriktets innspill.

Videre stiller Øst politidistrikt spørsmål ved om ordlyden i forslag til ny § 17-7c første ledd bør være noe mindre kategorisk da utlendingsregelverket inneholder en rekke bestemmelser der forvaltningen har fritt skjønn, men som ikke nødvendigvis innebærer at beslutningstakeren kan utøve noen vesentlig grad av skjønn i den enkelte avgjørelse ettersom beslutningstakeren er bundet av forvaltningspraksis og andre rettskilder. Det kan dermed etter distriktets syn gis retningslinjer som muliggjør automatiserte avgjørelser også etter kan-bestemmelser i lov og forskrift.

Ordlyden i den foreslåtte bestemmelsen begrenser seg videre til "vedtak". Etter Øst politidistrikts syn er det ikke hensiktsmessig å begrense automatiserte avgjørelser til enkeltvedtak. Distriktet viser til at førstelinjen i politiet fatter en rekke avgjørelser som ikke er enkeltvedtak, men som antakelig er godt egnet for automatisering. Ett eksempel som nevnes er politiets avgjørelser om registrering av EØS-borgere, der avgjørelsen kan være å avvise eller registrere.

Politidirektoratet viser til at departementet i høringsnotatet ikke går inn på hvilke konkrete sakstyper som foreslås helautomatisert. På bakgrunn av innspillene til Agder og Øst politidistrikter, ser Politidirektoratet at det vil være en fordel at det utredes ytterligere hvorvidt helautomatisk behandling er forsvarlig i ulike saksporteføljer, og i hvilke tilfeller skjønnsaspektet er så fremtredende at automatisering ikke lar seg gjøre.

Utvidet adgang til å innhente relevante opplysninger

Departementet foreslår videre å utvide adgangen til å innhente opplysninger fra andre offentlige myndigheter i flere typer saker. Politidirektoratet viser imidlertid til at adgangen til å innhente enkelte opplysninger fra NAV i ny bokstav e og f i gjeldende § 17-7f første ledd, samt adgangen til å innhente nødvendige opplysninger fra barnevernmyndigheten i nytt annet ledd i gjeldende § 17-7c, også etter sin ordlyd er begrenset til UDI og UNE. I høringsnotatet vises det til at det åpnes for at "utlendingsmyndighetene" kan innhente opplysningene fra barnevernsmyndighetene. Da politiet likevel ikke nevnes i ordlyden fremstår det som uklart om dette er en bevisst grensedragnings fra departementet. Som Oslo politidistrikt påpeker, åpner

utl. § 84 for at "det organet som behandler en sak etter loven" kan pålegge ulike offentlige organer å utlevere nødvendige opplysninger om utlendinger eller andre loven gjelder. I bestemmelsens forarbeider i Prop. 95 L (2011-2012) kapittel 11 konstateres det at dette "skal tolkes vidt, og omfatte alle oppgaver organet utfører etter loven, [...] Forberedelse av en sak vil også være omfattet, selv om det organet som forbereder saken ikke er det organet som avgjør den."

Politidirektoratet viser til at politiet er nasjonal førstelinje for mottak av søknader og skal forberede disse. Ett ledd i dette er å innhente nødvendig informasjon til saksforberedelsen. For at politiet skal kunne ivareta sine oppgaver som forberedende organ er det nødvendig at også politiet gis utvidet adgang til å innhente opplysninger fra aktuelle aktører. Tilsvarende gjelder også i saker hvor politiet har fått delegert vedtaksmyndighet fra UDI, som nevnt ovenfor. Politidirektoratet mener at det bør fremgå av forskriften at også politiet gis den utvidede adgangen til å innhente opplysninger fra andre offentlige myndigheter i de aktuelle sakene. Oslo, Vest og Øst politidistrikter har alle i sine høringsinnspill uttalt at de er av samme oppfatning. Politidirektoratet viser blant annet til Oslo politidistrikts redegjørelse av konkrete sakstyper hvor det er behov for at den utvidede adgangen til å innhente opplysninger fra barnevernmyndighetene også omfatter politiet.

I utkastet til ny § 17-7d annet ledd bokstav f er utvisning etter lovens kapittel 8 nevnt som aktuell kategori i saker hvor opplysninger fra barnevernet kan være nødvendig for sakens opplysning. Oslo politidistrikt påpeker at opplysninger fra barnevernet også kan være aktuelt ved vurdering av forholdsmessigheten av vedtak om utvisning etter EØS-regelverket, jf. utlendingsloven (utl.) § 122. Politidirektoratet støtter distriktets forslag om at det dermed legges til en henvisning til denne hjemmelen i den nevnte forskriftsbestemmelsen.

Videre viser Oslo politidistrikt til at EØS-borgere og deres familiemedlemmer i henhold til utl. § 121 kan bortvises på nærmere angitte vilkår, eksempelvis dersom vedkommende oppholder seg i riket uten oppholdsrett og er til urimelig byrde for velferdsetaten. Distriktet viser til at det ved opprettelse av slike saker vil være avgjørende for politiet å motta opplysninger om utlendingen har mottatt økonomiske stønader etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. På denne bakgrunn mener distriktet at bortvisning etter utl. § 121, og politiets adgang til å anmode om nødvendige opplysninger, også bør omfattes av bestemmelsen. Politidirektoratet støtter forslaget.

Departementet foreslår i forslag til ny utlf. § 17-7h annet ledd å utvide adgangen til å innhente opplysninger om inntekt og formue fra skattemyndighetene i familieinnvandringsaker til også å omfatte tredjemannsgarantist. Oslo politidistrikt påpeker at det kan fremstå som misvisende dersom det innføres en adgang til å innhente opplysninger om inntekt og formue for en tredjemannsgarantist i sak om familieinnvandring hvor utlendingen søker permanent oppholdstillatelse, jf. forslag til ny § 17-7h annet ledd, jf. første ledd bokstav g. Distriktet viser til at dette kan tolkes som at det foreligger en adgang til at en tredjemann kan stille økonomisk garanti for at utlendingen fyller vilkåret om selvforsørgelse, jf. utl. § 62 første ledd bokstav f.

Øst politidistrikt støtter forskriftsendringen, men benytter anledningen til å påpeke politiets ressursbruk ved utstedelse av garantiskjema for visumbesøk og foreslår en forenkling av ordningen som innebærer elektronisk innhenting av opplysninger om garantisters økonomiske forhold.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet legger til grunn i høringsnotatet at bruk av automatiserte avgjørelser samlet sett vil innebære besparelser og frigjøre ressurser til andre, mer krevende saker. Større grad av innhenting av opplysninger fra andre offentlige organer vil også innebære besparelser.

Politidirektoratet er enig i at det er sider ved automatiseringen som vil gi besparelser. Bl.a. gjelder det ressurser til å fatte vedtak. Øst og Agder politidistrikter savner imidlertid en nærmere vurdering av konsekvensene for politiet som utlendingsforvaltningens førstelinje, og påpeker forhold som kan tilsi at automatiserte avgjørelser i UDI vil kunne innebære en utvidelse av politiets oppgaver og dermed økt tidsbruk. Bl.a. vil automatiserte avgjørelser kunne medføre større krav til politiets saksforberedelse. Vi viser her til innspillene fra Øst og Agder politidistrikter.

Politidirektoratet deler distriktenes bekymring, og viser blant annet til at det i UDIs pågående arbeid med å automatisere saksbehandlingen i flere saker som gjelder statsborgerskap skal innføres et nytt "kvalitetssikrings skjema" hvor politiet i saksforberedelsen må krysse av for at diverse dokumentasjon mm. er innlevert, og i noen tilfeller må oppgi hva innholdet bekrefter/avkrefter. Ett eksempel er dokumentasjon fra skole og innholdet i denne. Dokumentasjonen danner grunnlaget for om saken kan behandles automatisert eller om den må videre til manuell behandling.

Med hilsen

Geir Jonatan Sharabi
fung. seksjonssjef

Amanda Baann Asdal
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg: Innspill fra Oslo, Agder, Vest og Øst politidistrikter

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

ØST POLITIDISTRIKT

Deres referanse:
201902822

Vår referanse:
201913293

Sted, Dato
Ski, 19.08.19

INNSPILL TIL HØRING – ENDRINGER I UTLENDINGSFORSKRIFTEN – AUTOMATISERTE AVGJØRELSER I UTLENDINGSDIREKTORATET

Øst politidistrikt viser til e-post fra Politidirektoratet den 08.07.2019 vedrørende høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet den 03.07.2019 om endringer i utlendingsforskriften kapittel 17 mht. automatiserte avgjørelser i Utlendingsdirektoratet (UDI), innhenting av opplysninger fra andre myndigheter og viderebehandling av personopplysninger.

Frist for merknader til Politidirektoratet er innen den 20.08.2019.

Nedenfor følger Øst politidistrikts innspill til Politidirektoratet. Vi har noen innledende kommentarer til høringen generelt, hvoretter vi kommenterer de enkelte avsnitt i høringsnotatet spesielt.

Generelle kommentarer til høringen

Øst politidistrikt mener det er positivt at departementet følger opp nødvendige endringer i utlendingsforskriften som følge av nytt personvernregelverk. I utlendingssaker er samtykke stort sett uegnet som grunnlag for behandling av personopplysninger, og det er derfor behov for tydelige hjemler for at utlendingsmyndighetene skal kunne viderebehandle personopplysninger og videreutvikle systemer for maskinell behandling uten involvering fra saksbehandlere.

Vi registrerer at politiets oppgaver i tilknytning til saksforberedelse av utlendingssaker og egen/delegert vedtakskompetanse i liten grad er omtalt i høringsnotatet, både hva gjelder beskrivelse av gjeldende oppgaver/behov og forslag til regulering av maskinell behandling. Vi ønsker å fremheve nødvendigheten av å ha et helhetlig blikk på utlendingsforvaltningen når det gjelder automatisering, tilgang på opplysninger, krav til datakvalitet og gjøremål innen saksforberedelse. Uten en helhetlig tilnærming er det en betydelig risiko for at automatisering i vedtaksinstansen vil føre til økt arbeidsmengde for den saksforberedende instansen – politiets førstelinje.

Til punkt 4.1 Bruk av automatiserte avgjørelser

ØST POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 3390, 1402 Ski
E-post: post.ost@politiet.no

Tlf.: 64993000
Faks:

Org. nr.: 974760584
www.politi.no

Departementet foreslår at det gis en generell hjemmel i utlendingsforskriften for bruk av automatiserte avgjørelser, dvs. maskinell behandling uten involvering fra saksbehandlere. Denne hjemmelen er foreslått som ny § 17-7c.

Øst politidistrikt er i utgangspunktet positive til automatisert saksbehandling og saksavgjørelse. Vi vil likevel påpeke enkelte problemstillinger. Vi merker oss at forslaget kun åpner for automatiserte avgjørelser i UDI. I så måte fremstår forslaget som lite fremtidsrettet. Også andre instanser i utlendingsforvaltningen behandler en stor andel likeartede saker og anvender et regelverk som egner seg for automatisering. Det er ikke oppgitt hva som er årsaken til at det i første instans utelukkende er UDI som skal ha muligheten for automatiserte avgjørelser.

Politiet har fått delegert vedtakskompetanse i mange oppholdssaker, der vedtak fattes når det ikke er tvil om at vilkårene er oppfylt, ikke basert på skjønnsmessige vurderinger. Øst politidistrikt mener at slike avgjørelser kan være godt egnet for automatisering også i politiet. Det finnes allerede delvis automatisert saksbehandling i førstelinjen for blant annet "kurante fornyelser", der systemet velger ut hvilke saker som faller innunder denne kategorien og vedtaksfattingen foretas i politiet.

Vi nevner for øvrig at automatisering i UDI trolig vil innebære at utlendingsforvaltningens førstelinje i politiet gis nye oppgaver som saksforberedende organ, idet datasystemet vil måtte mates med relevante opplysninger. En naturlig konsekvens kan bli at utfallet av UDIs vedtak i større grad enn i dag vil være avhengig av opplysningene politiet plottet inn i saken. En forutsetning for likebehandling og god rettsikkerhet er med andre ord at to saksbehandlere i politiet mater datasystemet med lik informasjon i like saker. Som et eksempel kan politiet bli bedt om å krysse av for om søkeren har fremlagt vigselfattest. Samtidig er det et krav om at vigselfattest må ha apostille/legalisering. Dersom vigselfattesten mangler apostille/legalisering, vil én saksbehandler kunne krysse av for at det foreligger vigselfattest, mens en annen saksbehandler vil kunne la være å krysse av for dette. To like saker kan således få ulikt utfall. Politiet må således ta et større ansvar for å kontrollere saksopplysninger, i saker vi ellers ville sendt til UDI for avgjørelse på grunn av tvil om utfallet. Dersom utfallet av en sak blir uriktig fordi en saksbehandler i politiet fortolker saksopplysningene/dokumentene uriktig, vil det med automatisert saksbehandling kunne ta lang tid før feilen oppdages, og det kan bli vanskelig å få omgjort avgjørelsen.

Departementets forslag innebærer videre at det ikke kan implementeres automatisert avgjørelse dersom det må foretas skjønnsmessige vurderinger. Det er noe uklart for Øst politidistrikt hvor langt denne begrensningen går. Utlendingsregelverket inneholder en rekke diskresjonære bestemmelser der forvaltningen har fritt skjønn, men dette innebærer naturligvis ikke at beslutningstageren skal – og kan – utøve noen vesentlig grad av skjønn i den enkelte avgjørelse. Beslutningstageren er bundet av forvaltningspraksis og andre rettskilder, og etter vårt syn kan det gis retningslinjer og "dataregler" som muliggjør automatiserte avgjørelser også etter kan-bestemmelser i lov og forskrift. Som eksempel følger det av utlendingsloven § 60 at det "kan" gis førstegangs tillatelse for "inntil tre år". En slik skjønnbestemmelse bør ikke være til hinder for automatisering. Spørsmålet er derfor om ordlyden i ny § 17-7c første ledd bør være noe mindre kategorisk.

Videre mener vi at forslaget kan være tydeligere på hva slags type avgjørelser som kan automatiseres. Det fremgår ikke av høringsnotatet hvilke andre typer avgjørelser enn enkeltvedtak det er aktuelt å automatisere, men ordlyden i den foreslåtte bestemmelsen begrenser seg til "vedtak". Det er etter vårt syn ikke hensiktsmessig å begrense automatiserte avgjørelser til enkeltvedtak. Førstelinjen i politiet fatter en rekke avgjørelser som ikke er enkeltvedtak, men som antagelig er godt egnet for automatisering. Ett eksempel er politiets

avgjørelser om registrering av EØS-borgere, der avgjørelsen kan være å avvise eller registrere.

Til punkt 4.2 Innhenting av personopplysninger fra andre offentlige myndigheter

Departementet foreslår å utvide adgangen til å innhente opplysninger fra andre offentlige myndigheter i flere typer saker, både av hensyn til kontroll, brukervennlighet og opplysning av saken.

Øst politidistrikt bemerker på generelt grunnlag at politiet har stort behov for tilgang til opplysninger i vurderingen om visum, permanent oppholdstillatelse, oppholdsrett og utvisningssaker. For eksempel vurderer politiet oppholdsretten i den forberedende fase i utvisningssaker og det er avgjørende at det lages gode nok rapporter slik at UDI kan fatte vedtak på riktig grunnlag. I tillegg har politiet vedtakskompetanse/oppgaver i bortvisningssaker på manglende oppholdsrett og om EØS-borgeren er en urimelig byrde for offentlige velferdsordninger. Politiet har altså behov for opplysninger om bruk av økonomisk sosialhjelp for å gjøre en vurdering om det foreligger en systematisk og hyppig bruk av ordninger etter sosialtjenesteloven. Det må foretas en konkret helhetsvurdering i hvert enkelt tilfelle. I dag må politiet manuelt kontakte alle kommuner utlendingen har vært folkeregistrert i for å innhente denne informasjonen for å foreta kontroll utenfor søknad om permanent oppholdstillatelse. I det daglige henvender politiet seg til bl.a. både Skatteetaten og NAV for å få nødvendig informasjon til å vurdere opphold, tilbakekall og utvisning/bortvisning.

Nedenfor følger konkrete innspill til de foreslåtte forskriftsendringene.

Opplysninger i sak om tildeling av botilbud og utbetaling av ytelser til beboere i asylmottak

Departementet foreslår at det åpnes for at UDI kan innhente opplysninger fra NAV, skattemyndighetene og Lånekassen i forbindelse med sak om tildeling av botilbud og utbetaling av økonomiske ytelser til beboere i asylmottak.

Øst politidistrikt støtter forslaget og slutter oss til begrunnelsen i høringsnotatet.

Opplysninger fra NAV og skattemyndighetene i utvisningssaker

Departementets forslag inneholder endringer i gjeldende §§ 17-7f, 17-7h og 17-7g som nedfeller plikt for NAV og skattemyndighetene til å utlevere nærmere angitte opplysninger i utvisningssak.

Øst politidistrikt støtter endringene. Myndighetene har et særlig behov for selv å kunne innhente opplysninger i utvisningssaker, der utlendingen ofte vil ha et incentiv til å unnlate å gi informasjon eller tilbakeholde opplysninger fordi de ikke fremmer utlendingens sak.

Vi tiltrer derfor endringene i gjeldende §§ 17-7f annet ledd, 17-7h og 17-7g. Når det gjelder § 17-7f første ledd mener vi imidlertid at det er uheldig at endringen er utformet slik at NAV kun kan gi opplysningene til UDI og Utlendingsnemnda. Etter vårt skjønn er det ikke grunn til å hindre at NAV kan gi disse opplysningene til politiet som saksforberedende instans i utvisningssaker. Det er også hjemmel for dette i utlendingsloven § 84.

Opplysninger om tredjemannsgarantist

Departementet foreslår å utvide adgangen til å innhente opplysninger om inntekt og formue fra skattemyndighetene i familieinnvandringsaker til også å omfatte tredjemannsgarantist.

Øst politidistrikt støtter endringen.

Vi benytter anledningen til å påpeke at politiet bruker mye tid og ressurser på å utstede garantiskjema for visumbesøk. Effektivitetshensyn taler for at garantistillelser bør kunne skje på nettet, og kontrollhensyn tilsier at vi også i disse sakene bør kunne innhente informasjon om garantistens økonomi elektronisk. Dette vil også medføre at garantiene blir lettere tilgjengelig ved behov.

Opplysninger fra barnevernmyndighetene

Departementet foreslår et nytt annet ledd i gjeldende § 17-7c om at UDI og Utlendingsnemnda kan innhente opplysninger om omsorgsovertakelse, samværsrett, fratakelse av foreldreansvar, adopsjon og besøkskontakt fra barnevernmyndighetene.

Øst politidistrikt mener det er uheldig at endringen er utformet slik at barnevernmyndighetene kun skal gi opplysningene til UDI og Utlendingsnemnda. Etter vårt skjønn er det ikke grunn til å hindre at barnevernmyndighetene også skal gi disse opplysningene til politiet som saksforberedende instans. Vi anser at det er lovhemmel for dette i utlendingsloven § 84.

Vi registrerer for øvrig at departementets forslag inneholder en språklig endring fra "barnevernmyndighetene" til "barnevernsmyndighetene", formodentlig for å samsvare med ordlyden i utlendingsloven § 84. Øst politidistrikt vil imidlertid påpeke at barnevernloven benytter formen "barnevernmyndigheter" (uten genitiv-s). Dette tilsier etter vår mening at denne formen bør videreføres i utlendingsregelverket.

Til punkt 4.3 Viderebehandling av personopplysninger innad i utlendingsforvaltningen

Departementet foreslår et nytt annet ledd i utlendingsforskriften § 17-7a for å presisere at utlendingsmyndighetene kan viderebehandle personopplysninger for nye formål når det er nødvendig av kontrollhensyn og sakene har en forbindelse.

Øst politidistrikt støtter forslaget og slutter oss til begrunnelsen i høringsnotatet.

Til punkt 5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet legger til grunn at automatiserte avgjørelser vil innebære besparelser og frigjøre ressurser til andre, mer krevende saker. Større grad av innhenting av opplysninger fra andre myndigheter vil også kunne innebære besparelser.

Øst politidistrikt savner en nærmere vurdering av konsekvensene for politiet som utlendingsforvaltningens førstelinje. Vår oppfatning er at automatiserte avgjørelser innebærer et stort potensiale for besparelser og frigjørelse av ressurser i utlendingsforvaltningen, men det forutsetter at det tenkes helhetlig slik at besparelser i én instans ikke fører til en tilsvarende (eller større) økning av oppgaver/gjøremål i en annen instans. For politiet vil

konsekvensen ved mer automatisert saksbehandling i UDI kunne bli økt omfang i arbeidet med å motta og registrere søknader og opplysninger. Behovet for at UDI delegerer vedtaksmyndighet til politiet vil kunne bli mindre etter hvert som automatiseringen tiltar i omfang. Automatisering vil i så fall frigjøre ressurser hos politiet som i dag blir brukt til å fatte vedtak. Samtidig vil automatisering i UDI trolig innebære at det må stilles strengere krav om å motta og registrere søknader riktig, noe som gjør at saksbehandlingstiden ved å ta inn søknadene kan bli lenger. Ettersom automatisering forutsetter god datakvalitet, ser vi for oss at det blir en økning i oppgaver med å motta, innhente og registrere opplysningene som de automatiserte avgjørelsene skal bygge på, som vil tilfalle politiet som saksforberedende organ. Øst politidistrikt er bekymret for at automatisert saksavgjørelse i UDI vil medføre mer jobb for politiets førstelinje, som de siste årene stadig har fått økte krav til både kvalitet og effektivitet uten å få tilført økte ressurser.

Når det gjelder utvidet adgang til å innhente opplysninger fra andre offentlige organer, tiltrer vi vurderingen om at dette vil gi utlendingsmyndighetene et bedre beslutningsgrunnlag. Eventuelle besparelser vil etter vår vurdering først og fremst vise seg hvis og når det utvikles elektroniske løsninger for innhenting av opplysninger etter de nye bestemmelsene. Vi påpeker dessuten at forslaget kun delvis gir politiet de samme innhentingsmulighetene som UDI og Utlendingsnemnda, slik at eventuelle besparelser således ikke vil gjelde i like stor grad for vår etat.

Med hilsen

Eli Fryjordet
politiinspektør

Saksbehandler:
Erik Kongsgaard
politiadvokat II

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

OSLO POLITIDISTRIKT

Deres referanse:
201902822

Vår referanse:
201909451

Sted, Dato
Oslo, 13.08.2019

HØRINGSINNSPILL - FORSLAG TIL ENDRINGER I UTLENDINGSFORSKIFTEN – BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER, BRUK AV AUTOMATISERTE AVGJØRELSER I UMLENDINGS-DIREKTORATET M.M.

Det vises til Politidirektoratets oversendelse av 8. juli 2019 hvor det bes om innspill på Justis- og beredskapsdepartementets forslag til endringer i utlendingsforskriften (utf.). Frist for tilbakemelding til Politidirektoratet er 20. august 2019.

Høringen er besvart av Felles enhet for utlending og forvaltning ved Oslo politidistrikt. Våre innspill knytter seg primært til de punkter som berører politidistriktets arbeidsoppgaver i utlendingsforvaltningens førstelinje, samt enkelte generelle bemerkninger til endringsforslagene.

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt på høring et forslag som åpner for bruk av automatiserte avgjørelser i Utlendingsdirektoratet (UDI). Videre foreslår departementet at det åpnes for at UDI kan innhente opplysninger om utbetalte ytelser fra arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV) og utdanningsstøtte fra Lånekassen, samt opplysninger fra skattemyndighetene om inntekt og formue til utlending som er innkvartert i asylmottak. Opplysninger om inntekt og formue kan innhentes fra skattemyndighetene, ikke bare for referanseperson, men også for tredjemannsgarantist i sak om familieinnvandring i saker som nevnt i utf. § 17-7g første ledd bokstav b til f.

Det foreslås videre at UDI og Utlendingsnemnda (UNE) kan innhente opplysninger fra barnevernsmyndighetene om hjelpetiltak, akutttiltak, omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon samt besøkskontakt, der slike opplysninger berører søkeren, søkerens familiemedlemmer eller andre personer i søkerens husstand i sak om visum, beskyttelse, oppholdstillatelse på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket, familieinnvandring eller utvisning. For øvrig foreslås det at utlendingsmyndighetene kan viderebehandle opplysninger for nye formål når det er nødvendig av kontrollhensyn og sakene har en forbindelse.

OSLO POLITIDISTRIKT

Automatiserte avgjørelser

De foreslåtte hjemlene og begrunnelsene for forslagene er gjennomgående solide og høyst nødvendige for å sikre at behandlingen av personopplysninger ved automatisert saksbehandling. Videre vil vi fremheve at forslaget om å avgrense mot skjønnsmessige vilkår ved helautomatiserte prosesser synes som en fornuftig avgrensning. Politiet vil fremheve viktigheten av førstelinjens kontrollarbeid i slike saker, hvor vi til stadighet oppdager forhold som tilsier at en sak ikke egner seg for helautomatisering. Typisk for slike saker er at vi avdekker forhold som tilsier at vilkår for tidligere oppholdstillatelser ikke var oppfylt. Den teknologiske utviklingen vil fortsette i tiden fremover og en dynamisk forskriftshjemmel, slik utf. § 17-7 c første ledd foreslås utformet, med krav om at automatiserte avgjørelser til enhver tid skal være forsvarlige er politiet positive til.

Oslo politidistrikt er kjent med at Vest politidistrikt har startet et pilotprosjekt som tester ut enklere automatiseringsprosesser i saksforberedelsen i DUF. Det bør derfor vurderes hvorvidt det kan være hensiktsmessig å tilrettelegge regelverket slik at også politiet på sikt vil kunne benytte automatiserte avgjørelser i utlendingssaker. Siden politiet har vedtaksmyndighet i enklere utlendingssaker som i liten grad innebærer skjønnsmessige vurderinger antas det at det vil være hensiktsmessig å innføre automatiserte avgjørelser i enkelte av sakstypene hvor politiet har vedtaksmyndighet. Dette vil på lik linje som innføring av automatiserte avgjørelser i UDI kunne gi gevinst både i form av bedre ressursutnyttelse og effektivitet i politiet, men også økt grad av likebehandling i og med at politiet er mer geografisk spredt enn UDI.

Utvidet adgang til å innhente relevante opplysninger

Oslo politidistrikt vil innledningsvis bemerke at vi er positive til at det innføres en utvidet adgang til å innhente opplysninger fra barnevernsmyndighetene, all den tid dette er nødvendig for opplysning av enkelte utlendingssaker. Høringsnotatet nevner eller begrunner imidlertid ikke hvorfor det kun er UDI og UNE som skal få utvidet adgang til å innhente opplysninger fra barnevernet, og ikke øvrige instanser i utlendingsforvaltningen, herunder politiet. I høringsbrevet vises det til at det åpnes for at "utlendingsmyndighetene" kan innhente opplysninger fra barnevernsmyndighetene. Det fremstår som uklart om Justis- og beredskapsdepartementet har foretatt en bevisst grensedragnings fordi det ikke er ønskelig at politiet skal ha tilgang til å innhente opplysningene eller om dette er en forglemmelse i forslag til forskriftstekst. Det vises til at utl. § 84 åpner for at "det organet som behandler en sak etter loven" kan pålegge ulike offentlige organer å utlevere nødvendige opplysninger om utlendinger eller andre loven gjelder. I bestemmelsens forarbeider i Prop.95 L (2011-2012) kapittel 11 konstateres det at dette "skal tolkes vidt, og omfatte alle oppgaver organet utfører etter loven, [...] Forberedelse av en sak vil også være omfattet, selv om det organet som forbereder saken ikke er det organet som avgjør den." Forarbeidene viser i kapittel 6 til at det gis nærmere bestemmelser i forskrift om hvilke organer som kan innhente opplysninger. Både for at politiet skal kunne ivareta sine oppgaver som saksforberedende organ, og for at politiet skal kunne fatte vedtak, i sakstyper som nevnt i forslag til utf. § 17-7 h annet ledd bokstav a, d, e, og g, anser vi det nødvendig at også politiet gis anledning til å innhente opplysninger fra barnevernsmyndighetene.

Vi opplever at den eksisterende adgangen for politiet til å innhente opplysninger fra barnevernsmyndighetene ikke er tilstrekkelig for at politiet skal kunne ivareta sine oppgaver på utlendingsfeltet, politiet har mange flere oppgaver enn kun iverksetting av utvisnings- og bortvisningsvedtak. Vi viser nedenfor til konkrete sakstyper hvor det er behov for at den utvidede adgangen til å innhente opplysninger fra barnevernsmyndighetene også innføres for politiet.

Reisebevis og utlendingspass

Det er et vilkår for å kunne utstede reisebevis eller utlendingspass for et barn under 18 år at den eller de som har foreldreansvaret har samtykket til utstedelsen. Dersom barneverntjenesten har overtatt omsorgen for barnet etter barnevernloven § 4-8 eller § 4-12, skal samtykke bare innhentes fra barneverntjenesten, se utf. § 12-12. I saker om utlendingspass og reisebevis er det politiet som mottar søknaden. Politiet saksforbereder søknaden og påser at saken er så godt opplyst som mulig, jf. forvaltningsloven § 17. Politiet har vedtaksmyndighet i enkelte førstegangssaker om utlendingspass til barn under 16 år, jf. utf. § 13-5, og en stor andel av fornyelsessakene av reisebevis og utlendingspass, jf. 13-6. Se UDIs delegasjonsrundskriv RS 2010-089 og RS 2019-001 *Forberedelse, behandling og utstedelse av reisebevis for flyktninger og utlendingspass*, særlig punkt 13.1. Videre utsteder politiet alle utlendingspass og reisebevis og må i den forbindelse kunne kontrollere at personen som møter sammen med barnet for utstedelse av reisedokumentet har myndighet til dette. Det kan forekomme tilfeller hvor foreldre til et barn som barnevernet har overtatt omsorgen for møter for å søke om, eller få utstedt, reisedokument til barnet. Dersom foreldrene holder tilbake opplysninger om omsorgsovertagelsen og det ikke ligger noen opplysninger om at barnet er under barnevernets omsorg i DUF, så kan likevel politiet finne indikasjoner på at det er skjedd en omsorgsovertagelse gjennom de øvrige systemer politiet har tilgang på. Men dersom vi ikke har adgang til å få innhentet opplysninger om dette hos barnevernsmyndighetene, og vi dermed ikke har verifiserte opplysninger om omsorgsovertagelsen, så er dette informasjon som vi ikke nødvendigvis har adgang til å videreformidle til UDI.

Familieinnvandring

Som vist til i høringsnotatet er foreldreansvar for barnet og graden av samvær oppstilt som vilkår for oppholdstillatelse etter utl. §§ 42 og 45. Politiet har vedtaksmyndighet ved første gangs søknad om førstnevnte sakstype, familieinnvandring for barn født i riket med begge foreldre bosatt her, og vedtaksmyndighet ved fornyelse av begge sakstypene hvor det ikke er tvil om at vilkårene er oppfylt. For å kunne vurdere om vilkårene er til stede må politiet ha adgang til å kunne innhente nødvendige opplysninger fra barnevernsmyndighetene. Tilsvarende for å kunne ivareta vårt ansvar som saksforberedende organ før saken sendes UDI for avgjørelse i saker hvor politiet ikke har vedtaksmyndighet.

Utvisning

Etter utkast til ny bestemmelse i utf. § 17-7 er barnevernets opplysningsplikt overfor politiet knyttet til iverksettingen av utvisnings- eller bortvisningsvedtak etter lovens § 90 og begrenset til å gjelde utlendingens navn og adresse.

Politiet er ansvarlig for en utvisningssak er så godt opplyst som mulig, jf. forvaltningsloven § 17, før saken oversendes til UDI. Inn tatt i RS 2010-005 er politiets ansvar i saksforberedelsen av utvisningssaker nærmere definert. Det omtales i rundskrivet som viktig for UDI at opplysninger om utlendingen har barn med opphold i riket, eventuelt omfang av samvær med barn som vedkommende ikke bor sammen med, og videre at begge foreldrene skal avhøres for å avklare omfang av samvær, hvis mulig skal det legges ved relevante opplysninger eller uttalelser fra familievernkontor, skole eller barnevernsmyndigheter¹. På denne bakgrunn mener politiet at det ville tilrettelagt for en bedre saksflyt mellom politiet og UDI dersom også

---

¹ RS 2010-005 punkt 3.9

politiet hadde anledning til å anmode om nødvendige opplysninger fra barnevernsmyndighetene.

Det fremgår uttrykkelig i utl. § 70 at barnets beste er et grunnleggende hensyn i forholdsmessighetsvurderingen i saker som berører barn. I utf. § 14-2 presiseres det at lengden på innreiseforbudet i utvisningssaker som hovedregel skal settes lavere for foreldre som bor fast sammen med eller har samvær av et visst omfang med barn i Norge.

Politiet forsøker å opplyse sak om utvisning ved å innhente opplysninger om barna fra foreldrene, samt barnevernsmyndighetene i de tilfeller hvor vi er kjent med at barnevernet er involvert eller UDI ber oss om å innhente ytterligere opplysninger fra dem. Vi erfarer imidlertid at vi i varierende grad får opplysninger fra barnevernet, til tross for at dette er viktig i lys av sak om utvisning. Videre kan det i noen tilfeller også være uheldig å innhente informasjon fra en av foreldrene om omsorgssituasjonen til et barn, all den tid de kan være i en sårbar situasjon og vedkommende kan være redd for represalier fra parten som vurderes utvist. Videre kan det også være tale om en forsmådd ektefelle som gir feilaktige opplysninger.

Saker om bortvisning og utvisning etter EØS-regelverket

I utkast til ny bestemmelse i utf. § 17-7 d annet ledd bokstav f, er utvisning etter lovens kapittel 8 nevnt som aktuell kategori saker hvor opplysninger fra barnevernet kan være nødvendig for sakens opplysning. Politiet vil bemerke dette kan være aktuelle opplysninger ved vurdering av forholdsmessighetene av vedtak om utvisning etter EØS-regelverket jf. utl. § 122, og foreslår derfor at det legges til en henvisning til denne hjemmelen i den nevnte forskriftsbestemmelsen.

Etter utl. § 121 kan EØS-borgere og deres familiemedlemmer bortvises på nærmere angitte vilkår, eksempelvis dersom vedkommende oppholder seg i riket uten oppholdsrett og er til urimelig byrde for velferdsstaten. Politimesteren eller den politimesteren gir fullmakt har vedtakskompetanse i saker etter lovens § 121 første ledd bokstav a og b, jf. utf. § 19-28. Bortvisning er kort omtalt i RS 2011-035 punkt 3.3. Ved opprettelse av slike saker vil det være avgjørende for politiet å motta opplysninger om utlendingen har mottatt økonomiske stønader etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. På den bakgrunn mener vi at bortvisning etter utl § 121, og politiets adgang til å anmode om nødvendige opplysninger, bør omfattes av bestemmelsen. Videre vil det også skape bedre flyt i saksforberedelsen dersom politiet kan anmode om opplysninger som saksforberedende instans for UDI og UNE.

Tredjemannsgarantist

Oslo politidistrikt vil påpeke at det kan fremstå nokså misvisende dersom det innføres en adgang til å innhente opplysninger om inntekt og formue for en tredjemannsgarantist i sak om familieinnvandring hvor utlendingen søker permanent oppholdstillatelse. Se forslag til ny utf. § 17-7h annet ledd, jf. første ledd bokstav g). Dette vil kunne tolkes som at det foreligger en adgang til at en tredjemann kan stille økonomisk garanti for at utlendingen fyller vilkåret om selvforsørgelse, jf. § 62 første ledd bokstav f).

Viderebehandling av personopplysninger innad i utlendingsforvaltningen

Departementet foreslår at det gis en bestemmelse som uttrykkelig slår fast at utlendingsmyndighetene kan viderebehandle personopplysninger for nye formål når det er nødvendig av kontrollhensyn og sakene har en forbindelse.

I praksis erfarer politiet at dette gjøres allerede i dag og at det ikke er uvanlig at en utlending over tid har flere saker til behandling hos utlendingsmyndighetene, hvor opplysninger i den ene saken er relevant også i den neste. Som departementet skriver er en sammenligning av personopplysninger som er gitt i tidligere saker, også et viktig virkemiddel for å vurdere identitet, troverdighet og sikkerhet, og det vil i enkelte sakstyper kunne være den eneste kontrollmuligheten utlendingsmyndighetene har. Det vises til at en del utlendinger ikke kan fremlegge identitetsdokumenter, eller kommer fra land hvor identitetsdokumentene har så lav notoritet at de knapt kan tillegges vekt i en identitetsvurdering. I alle saker vil opplysninger om korrekt identitet være relevant, og vi har sett at opplysninger om identitet har blitt hentet inn i en sak for å så benyttes i en ny sak om utvisning hvor man vurderer returvernet på nytt.

Vi stiller oss positive til en bestemmelse som uttrykkelig slår fast at utlendingsmyndighetene har adgang til viderebehandling når det er nødvendig og sakene har en forbindelse, vi opplever i enkelte saker at advokater og andre stiller spørsmålstegn ved hjemmelsgrunnlaget for slik viderebehandling.

Med hilsen

Jan Eirik Thomassen
Driftsenhetsleder

Saksbehandlere:
Thea Sjuve Johansen
Juridisk seniorrådgiver
Telefon: 22 34 22 14

Ane Paaske Løvli
Juridisk seniorrådgiver
Telefon: 22 34 21 45

Politidirektoratet
Politifagavdelingen
Grense- og utlendingsseksjonen
Pb. 8051 Dep.
0031 Oslo

VEST POLICE DISTRICT

Deres referanse:
201902822

Vår referanse:

Bergen, 15.08.19

Høring – Forslag til endring av utlendingsforskriften

Vi viser til bestilling fra POD, datert 08.07.2019, med ønske om høringsinnspill til forslag til endring av utlendingsforskriften.

Vest politidistrikt stiller seg i det store og hele positive til de foreslåtte endringer i forskriften. Vil vi imidlertid påpeke at det fra politiets side er ønskelig at det i lovhjemmelen også åpnes for automatiserte avgjørelser fra politiets side og at den samme adgang som forslaget gir UDI og UNE til å innhente opplysninger fra barnevernsmyndigheten også gis til politiet.

Politiet har i dag rollen som nasjonal førstelinje i utlendingsforvaltningen og det er i hovedsak politiansatte som har den direkte kontakten og kommunikasjonen med søkerne i oppholdstillatelsessaker/-registreringer. I denne kontakten oppstår gode effekter som det er viktig at forvaltningen tar med seg inn i den videre behandlingen av sakene. I mange av de saker hvor det blir avdekket uregelmessigheter er det informasjon fra det direkte møtet med søker som er det utløsende for videre undersøkelser, som igjen avdekker uregelmessigheter. Vi mener nevnte momenter tilsier at politiet bør fortsette å saksbehandle i førstelinjen fremover.

Politiet har altså i dag delegert vedtaksmyndighet fra UDI i en rekke sakstyper og står for en betydelig andel av den årlige saksproduksjonen i utlendingsforvaltningen. Hoved kjennetegnet ved de sakene politiet har delegert vedtaksmyndighet i, er at de ikke reiser tvil. Dette er forholdsvis enkle saker, med liten grad av skjønnsutøvelse og de egner seg således godt for maskinell behandling.

Det vil av hensyn til effektivitet og ressursbruk være vesentlig at også politiet i økende grad benytter seg av muligheter som ligger i automatisering av prosesser, slik vi ser det. Det kan selvfølgelig argumenteres for at maskinell behandling bør skje samlet hos en etat og at UDI ved innføring av maskinell behandling overtar saksbehandlingen av disse sakene. Etter vårt syn vil imidlertid dette være likestilt med å avvikle saksbehandlingen av utlendings saker hos politiet, fordi det største delen av politiets saksportefølje inne saksfeltet vil kunne automatiseres. En avvikling av saksbehandlingsoppgavene av politiets portefølje vil kunne få dramatiske konsekvenser for de ulike utlendingsfagmiljøene i politiet og rekrutteringen til disse. For å bevare en utlendingsforvaltning med god fysisk tilgjengelighet og høyt kompetansenivå i hele landet, i tråd med politiske ønsker er det viktig at politiet beholder de

fullmakter som ligger der i dag og får tilsvarende lovhjemmel som UDI til å automatisere sin del av saksporteføljen.

Vest politidistrikt ønsker videre å gi innspill knyttet til punkt 4.3.2. Politiet utgjør som tidligere nevnt den nasjonale førstelinje og som mottakspunkt for søknader er det i første omgang politiet som vurderer hva som er korrekt spor for videre behandling av en søknad. I vurderingen av dette er det vesentlig at politiet har tilstrekkelig informasjon og det vil derfor etter vårt syn være ønskelig at politiet får den samme muligheten til å innhente informasjon fra barnevernsmyndighetene som forslaget gir UDI og UNE. Forhold knyttet til foreldreansvar, omsorgsovertakelse, samværsrett og adopsjon vil kunne være avgjørende for vurderingen av om en sak er en grei fornyelse eller en tvilssak.

Vest politidistrikt fremmer følgende følgende innspill til endring av de foreslåtte forskriftstekster:

Departementets forslag:

§ 17-7 c. Bruk av automatiserte avgjørelser

Utlendingsdirektoratet kan fatte vedtak basert på automatiserte avgjørelser dersom det er forsvarlig og avgjørelsen ikke inneholder skjønnsmessige vurderinger. Avgjørelsen kan bygge på særlige kategorier av personopplysninger og opplysninger om straffedommer og lovovertridelser, jf. personvernforordningen artikkel 9 nr. 1 og artikkel 10. Et påklaget vedtak skal underlegges manuell klagesaksbehandling.

Utlendingsdirektoratet skal foreta jevnlig manuelle kontroller av bruken av automatiserte avgjørelser.

Vårt forslag:

§ 17-7 c. Bruk av automatiserte avgjørelser

Utlendingsdirektoratet og Politiet (alt. Utlendingsmyndighetene) kan fatte vedtak.....

Departementets forslag:

§ 17-7 d. Barnevernsmyndighetene

Barnevernsmyndighetene skal etter anmodning fra politiet i sak om iverksetting av vedtak etter lovens § 90, gi opplysninger om utlendingens navn og adresse.

Barnevernsmyndighetene skal etter anmodning fra Utlendingsdirektoratet eller

Utlendingsnemnda gi nødvendige opplysninger om hjelpetiltak, akuttiltak, omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar, adopsjon og samvær etter barnevernsloven som berører søkeren, søkerens familiemedlemmer eller andre personer i søkerens husstand i sak om

a) visum etter lovens kapittel 2,

b) beskyttelse etter lovens kapittel 4,

c) innkvartering etter lovens § 95,

d) oppholdstillatelse på grunn sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket etter lovens kapittel 5,

e) familieinnvandring etter lovens kapittel 6,

f) utvisning etter lovens kapittel 8, og

g) reisebevis for flyktninger og utlendingspass etter lovens § 64.

Opplysninger etter bestemmelsen her kan gis uten hinder av reglene om taushetsplikt i barnevernsloven § 6-7.

Vårt forslag:

§ 17-7 d. Barnevernsmyndighetene

Barnevernsmyndighetene skal etter anmodning fra politiet i sak om iverksetting av vedtak etter lovens § 90, gi opplysninger om utlendingens navn og adresse.

*Barnevernsmyndighetene skal etter anmodning fra Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og **Politiet** (alt. Utlendingsmyndighetene) gi nødvendige opplysninger...*

Med hilsen

Vegar Enget
Seksjonssjef

Saksbehandler:
Einar Follesøy Kaldhol

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

AGDER POLITIDISTRIKT

Deres referanse:
201902822

Vår referanse:
201903619-2 008

Sted, Dato
Kristiansand, 13.09.2019

INNSPILL TIL HØRINGSSVAR – "ENDRINGER I UTLENDINGSFORSKRIFTEN – BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER, BRUK AV AUTOMATISERTE AVGJØRELSER M.M."

Høringsnotatet fra Justisdepartementet omhandler mye av det samme som Kunnskapsdepartementets høringsnotat "Forslag til endringer i statsborgerloven og statsborgerforskriften - behandling av personopplysninger og automatiserte avgjørelser" av 28.06.2019. Vi viser derfor til Agder politidistrikts innspill til Kunnskapsdepartementets høringsnotat.

For det første er vi enige i at det vil være en fordel om informasjon om enkle vilkår som utdanning, inntekt og opplæring og avlagte prøver i norsk og samfunnskunnskap både kan innhentes og vurderes automatisk i utlendingssaker. Det vil være positivt for utlendingsforvaltningen om behandling av denne typen vilkår kan automatiseres i samtlige sakstyper. Vi har heller ikke noe å utsette på den juridiske utredningen og vurderingene som er gjort i høringsnotatet hva angår personvern.

Vi ser også at det kan være hensiktsmessig og forsvarlig med hel-automatisering i noen enkle sakstyper, men påpeker at en maskinell behandling i flertallet av sakene kan være problematisk og få uønskede konsekvenser.

Vi ønsker å tydeliggjøre viktigheten av å avgrense mot skjønsmessige vilkår ved helautomatiserte prosesser. Vi er kritiske til Justisdepartementets forslag om "en generell bestemmelse om bruk av automatiserte avgjørelser" hvor det overlates til UDI å vurdere hvorvidt saker er egnet for helautomatisering, og hvor den eneste føringen som legges er at den automatiserte behandlingen må være "forsvarlig" og "ikke inneholde skjønsmessige vurderinger". Vi har merket oss følgende på side 9 i høringsnotatet av 03.07.2019:

AGDER POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 514 Lundsiden, 4605 Kristiansand
E-post: post.agder@politiet.no

Tlf.: 38 13 60 00
Faks: 38 13 60 13

Org. nr.: 983 998 275
www.politi.no

"Kravet om forsvarlighet innebærer at UDI må vurdere om de ulike sakstypene er egnet for helautomatisering. I denne vurderingen vil det være relevant å se hen til både hvor inngripende vedtaket er for den registrerte, hvor opplysningene hentes fra, hvor kurant avgjørelsen er og hva slags opplysninger som behandles."

"For at skjønnsmessige avgjørelser skal kunne behandles helautomatisk, må den teknologiske utviklingen ha kommet så langt at datamaskinen kan gjøre såkalte intelligente beslutninger. Kravet til forsvarlighet vil derfor foreløpig sette grenser for bruk av automatisering i slike saker. Departementet ønsker likevel å ta inn et tilleggskrav om at avgjørelsene ikke skal baseres på skjønnsmessige vurderinger."

Agder politidistrikt slutter seg til dette tilleggskravet. Det er imidlertid lite drøfting av hva som konkret ligger i disse begrepene. Vi mener at dette ikke tilfredsstillende kravene i utredningsinstruksen. Forslaget fremstår ikke i tilstrekkelig grad gjennomtenkt eller velbegrunnet, slik instruksen stiller krav om, og vi er bekymret for at en ufullstendig utredning på dette området vil øke risikoen for at det fattes beslutninger som gir uønskede virkninger. Etter vårt syn er det viktig at det vurderes grundig hvilke konkrete sakstyper som egner seg for automatisering, og hvilke som stiller krav om skjønnsmessige vurderinger og grundighet. Dette er viktige prinsipielle spørsmål av stor allmenn interesse. Hvorvidt automatiserte avgjørelser er "forsvarlig" vil avhenge av hvilke kriterier sakene siles etter, og hvilke faktorer som bestemmer hvorvidt saker skal gå til helautomatisk behandling. Etter vårt syn bør ikke enkeltpersoner i UDI avgjøre dette alene, og effektivisering og kostnadsbesparing bør ikke være det sentrale hensynet. Det står i høringsnotatet på s. 2 at "[m]ange typer utlendingssaker byr på varierende og vanskelige vurderinger, og skjønnsaspektet kan være fremtredende. I slike saker vil ikke automatisering være like egnet." Vi er enige i at automatisering ikke kan sies å være egnet dersom skjønnsaspektet er fremtredende. Det bør imidlertid utredes ytterligere hvorvidt helautomatisk behandling er forsvarlig i ulike saksporteføljer, og i hvilke tilfeller skjønnsaspektet er så fremtredende at automatisering ikke lar seg gjøre. Vi påpeker at det i mange saker skal vurderes komplekse spørsmål knyttet til for eksempel identitet og hvorvidt saker berører grunnleggende nasjonale interesser og utenrikspolitiske hensyn, samt at det skal identifiseres tilbakekallssaker. Se også vårt innspill til Kunnskapsdepartementet.

I høringsnotatet går ikke Justisdepartementet inn på noen konkrete sakstyper som foreslås hel-automatisert. Det er derfor vanskelig å gi spesifikke innspill utover kommentarene våre over om at dette bør utredes ordentlig, da det i mange sakstyper kreves grundighet og skjønn for å oppdage viktige elementer. Politiets utlendingsforvaltning og andre deler av utlendingsforvaltningen bør involveres i denne utredningsprosessen. Vi ønsker imidlertid å nevne Kunnskapsdepartementets relaterte høringsnotat nevnt over som foreslår automatisering av statsborgerskapssaker. Heller ikke det høringsnotatet kommer inn på hvordan vurderingen av hvorvidt saker berører grunnleggende nasjonale interesser og utenrikspolitiske hensyn, jf. statsborgerloven

§ 7 annet ledd, skal skje ved hel-automatisert saksbehandling. Som enhetsleder i UDI Øystein Tonstad Leknes også har uttalt til NRK (18.07.2019), er grunnleggende nasjonale interesser og utenrikspolitiske hensyn "et konkret vilkår som alle saksbehandlere må ta stilling til før vi eventuelt innvilger. Vi har utredelsesplikt og sjekker blant annet den offentlige «indikatorlisten». Kriterier knyttet til utvelgelse av saker for automatisering må gjennomgås grundig, slik at vi ikke risikerer at det tas avgjørelser på uriktig eller ufullstendig grunnlag.

For at samfunnet skal være trygg på at viktige områder av stor allmenn interesse forvaltes på en god måte, mener vi altså at det bør utredes ordentlig hvilke saksområder som egner seg for hel-automatisering. Fra vårt perspektiv er det ikke forsvarlig med en generell hjemmel for bruk av automatiserte avgjørelser, slik det foreslås i høringsnotatet, uten at det reflekteres over eller stilles krav til hvilke saksområder som krever grundighet og skjønn. Vi mener også at det er utilstrekkelig fra departementet side å pålegge UDI "jevnlige manuelle kontroller" som eneste krav for å "sikre at positive vedtak som ikke blir påklaget er basert på riktig grunnlag og vurderinger", og hvor det er opp til UDI "[h]vor hyppig slike kontroller eller stikkprøver skal foretas [...] basert på resultater av tidligere kontroller, hvor ressurskrevende de er og hva slags saksportefølje det er tale om".

I tillegg mener vi at det bør klargjøres hvordan automatisering konkret skal skje. Vi stiller oss kritiske til en slik prosess dersom automatisering i realiteten innebærer en (delvis) forflytting av faktiske oppgaver fra UDI til utlendingsforvaltningen i politiet. Dersom UDI vil forvalte et dataprogram som lager vedtak basert på informasjon politiet fyller ut, kan det stilles spørsmål ved om UDI kan sies å være behandlingsorgan. Det gjøres også oppmerksom på at politidistriktenes førstelinje ved søknadsinnlevering i skranke ikke har kapasitet til slike ekstraoppgaver ut fra tildelte ressurser og øvrig arbeidsmengde. I tillegg er det ikke tillagt førstelinjen å vurdere komplekse områder som grunnleggende nasjonale interesser. Dersom politiets førstelinje skulle få ekstra ansvar uten at det settes av ekstra ressurser, vil det gå ut over kvaliteten på informasjonen som legges inn i systemet og dermed øke faren for feil ved hel-automatisk behandling i UDI. Rollen og ansvarsområdet til politiets utlendingsforvaltning bør gjennomgås ordentlig i forbindelse med forslaget om automatisering i UDI.

Videre minner vi om at det i en rekke sakstyper er politiets utlendingsforvaltning som behandler "kurante" saker hvor det ikke foreligger tvil om utfallet, mens det nettopp er tvilstilfeller som oversendes til UDI for behandling. I forhold til forslaget om hel-automatisering i UDI, stiller vi oss derfor spørrende til hvordan det er vurdert at det i mange av sakene som UDI skal behandle, i utgangspunktet foreligger tvil. Informasjon om tvil fremgår nå av saksbehandlers merknader i den konkrete saksoversendelsen. Vi stiller oss dermed også spørrende til hvordan slike merknader skal kunne vurderes av et dataprogram. Vi påpeker at flere aspekter av utlendingsforvaltningen, inkludert politiets arbeid, krever omstrukturering ved innføring av hel-automatisk behandling i UDI.

Med hilsen

Arne Sundvoll
Visepolitimester

Saksbehandler: Idunn S. Kristiansen